

„SOCIOLOGIE JAKO PEDAGOGIKA“ V POJETÍ HALASZOVÉ A KAUFMANA - SYNERGIE TEORIE A PRAXE VE ŠKOLNÍ TŘÍDĚ

“SOCIOLOGY AS PEDAGOGY” BY HALASZ AND KAUFMAN - SYNERGY OF THEORY AND PRACTICE IN THE CLASSROOM

Leona Stašová

Klíčová slova: pedagogika, sociologie, interdisciplinarita, škola, třída
Key words: pedagogy, sociology, interdisciplinarity, school, classroom

Cílem příspěvku je poukázat na pojetí interdisciplinární spolupráce tak, jak jej využívají Halaszová a Kaufman (2008) a v němž vytvářejí specifické pojetí vztahu sociologie a pedagogiky. Chápou totiž „sociologii jako pedagogiku“ právě proto, že sociologické fenomény provázejí žitou zkušenost školní třídy a každodenní školní realitu. Snaží se tak povzbudit reflexivnější pedagogickou praxi. Jejich přístup využívá živé integrace sociologické teorie, pedagogiky a pedagogické praxe. Příspěvek se pak zamýšlí i nad možnostmi transdisciplinární roviny spolupráce těchto disciplín.

Transdisciplinarita, multidisciplinarita a interdisciplinarita jsou integrální součástí současných komplexních přístupů ve vědě. Davis a Sumara (2008) doporučují používání pojmu transdisciplinární s odkazem na transfenomenalitu jevů, které komplexní věda zkoumá. Vzdělavatelé, vychovatelé a výzkumníci v oblasti edukace mohou zcela výjimečně přispívat ke komplexnímu myšlení, protože edukační projekty mají transfenomenální povahu, pedagogický výzkum je transdisciplinární a pedagogické myšlení je interdiskurzivní povahy. Sociální skupiny včetně školních tříd jsou tak příkladem sociálních útvarů, jejichž studium zajímá mnohé vědní disciplíny. Z aktivní spolupráce různých věd mohou vznikat nové stupně poznání reality. Cílem sociologie je mj. provokovat kritické myšlení, sociální zodpovědnost a případnou sociální změnu. To umožňuje také reflexivněji uchopit pedagogiku a ukázat na implicitní vztahy mezi sociologickou a pedagogickou teorií a praxí.

Příspěvek využívá příkladů Halaszové a Kaufmana, jimiž poukazují na implikace sociálních teorií pro procesy výuky a učení ve třídě. Jejich využití totiž umožňuje využít maximum potenciálu, který edukační proces zahrnuje. Příklady vybraných sociologických teorií (např. teorie racionalizace a MacDonaldisace, teorie solidarity a anomie, teorie symbolické interakce, aj.) ukazují, jak tyto poznatky vstupují do každodennosti školního vyučování. Analýza jednotlivých teoretických přístupů nabízí jejich propojení s praxí vyučování ve školní třídě.

Rovina spolupráce sociologie a pedagogiky je v pojetí Halaszové a Kaufmana chápána jako zdroj inspirace a povzbuzení pro výuku ve škole. Většina sociologických poznatků má totiž potenciál k pedagogické aplikaci a zvláště sociologové mohou dobře chápat didaktické procesy, které ve třídě probíhají. Využívání poznatků sociologie pak může vést pedagogy k větší a simultánní reflexivitě, díky níž se mohou stávat i lepšími pedagogy.

Abstract: In the framework of “sociology as pedagogy”, Halasz and Kaufman (2008) show how sociology can enhance and inform teaching and learning. Selected examples from a range of sociological thinking (theory of rationalization and McDonaldization, solidarity and anome, etc.) can highlight the connection between sociological theory and the practices of teaching and learning. Almost all sociological knowledge can be applied for its pedagogical significance. Furthermore, social reality, teaching and learning in the classroom are trans-phenomenal. Ultimately, through the use of sociology as pedagogy a more reflexive pedagogy and better teaching and learning can be developed.

Literatura/References:

- Davis, B., & Sumara, D. (2008). *Complexity as a theory of education*. *Transnational Curriculum Inquiry*, 5(2), 33–44.
- Davis, B., & Sumara, D. (2006). *Complexity and education*. *Inquiries into Learning, Teaching, and Research*. New York: Routledge.
- Halasz, J.R., & Kaufman, P. (2008). *Sociology as pedagogy: How ideas from the discipline can inform teaching and learning*. *Teaching Sociology*, 36(4), 301–317.